

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutuksestaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Riikola, H-M., & Tolonen, K. (2024). Hevosklinikkokokonaisuuden suunnittelussa tilan ja tarpeiden yhteensovittaminen on tärkeää. *Oamk Journal*, (25). Oulun ammattikorkeakoulu.

<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe202402086305>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 25/2024

Julkaisuvuosi: 2024

Tekijätiedot: Riikola Henna-Maria, Tolonen Kai

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe202402086305>

Tiivistelmä: Hevosklinikalla tarkoitetaan paikkaa, jonne hevonen tuodaan eläinlääkärin tutkittavaksi. Syynä on yleensä yllättävä tai pidempään jatkunut epänormaali käytös tai jokin muu eläinlääkärin lausuntoa vaativa toimenpide. Hevosklinikka ja -tallirakentamisessa törmätään kokonaisuuksiin, missä suunnitteluun ei ole panostettu riittävästi. Rakennukset ovat muodoltaan hallimaisia elementtiratkaisuja, ja tilat on toteutettu laissa esiintyvin vähimmäisvaatimuksin ahtaiksi ja laitosmaisiksi. Suunnitteluvirheet korostuvat joko passiivisesti rakennuksen päivittäisessä käytössä tai yllättävästi aiheuttaen vaaratilanteen. Artikkel perustuu opinnäytetyöhön, jossa esitellään suunnittelutyönä hevosklinikka. Opinnäytetyössä esiteltävän suunnittelun rakennuksen tavoitteena oli kokonaisuus, missä laadukas arkkitehtuuri ja korkeatasoinen tilasuunnittelu kohtaavat.

Hevosklinikkakokonaisuuden suunnittelussa tilan ja tarpeiden yhteensovittaminen on tärkeää

28.2.2024 - Riikola Henna-Maria, Tolonen Kai

Hevosklinikka ja -tallirakentamisessa törmätään usein rakennussuunnittelullisesti heikkoihin kokonaisuuksiin. Rakennukset ovat muodoltaan hallimaisia elementtiratkaisuja, joissa tilat on toteutettu laissa esiintyvin vähimmäisvaatimuksin ahtaiksi ja laitosmaisiksi. Huono tilasuunnittelu ammattiympäristössä on työturvallisuusriski. Tarvitaankin keinoja, joilla voidaan vaikuttaa positiivisempaan tilasuunnittelulliseen lopputulokseen.

Suomessa rakentamista ohjaa maankäyttö- ja rakennuslaki, jonka tavoitteena on luoda edellytyksiä paremmalle elinympäristölle. Lain tavoitteena on edistää kestävää kehitystä ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurillisesti, ja esimerkiksi työskentelyyn tarkoitetut tilat suunnitellaan ja rakennetaan käyttötarkoitukseensa soveltuviksi. Samalla huolehditaan niiden toimivuudesta, viihtyisyydestä ja turvallisuudesta. Maankäyttö- ja rakennuslakiin pohjautuu erikseen ympäristöministeriön asetuksia, joilla voidaan antaa tarkempia säädöksiä työtiloista ja rakennuksen palo- sekä käyttöturvallisuudesta. [1]

Eläinsuojelulakiin pohjautuvassa valtioneuvoston asetuksessa säädetään erikseen hevosen pidosta. Eläinsuojaa suunniteltaessa otetaan huomioon kyseisessä asetuksessa säädetyt vaatimukset karsinasta, tarhasta, laitumesta, pitopaikasta ja yleisesti eläinsuojasta. [2] Puhuttaessa hevosklinikasta yhdistetään kontekstissa eläinsuoja ja työtila, jolloin suunnittelun lähtökohtiin perehdytään laajemmin ja kokonaisvaltaisemmin.

Eläinsuojan suunnittelussa huomioitava laji, ympäristö ja ihmisen toiminta

Paikka on ihmiselle kokemuksen kautta vakiintunut käsite, joka voi synnyttää joko positiivisia, neutraaleja tai negatiivisia miellelyhtymiä perustuen ihmisen aikaisempiin muistoihin. Jokainen ihminen kokee siis saman paikan eri tavalla. Fyysisellä ympäristöllä

on yhdessä sosiaalisten tekijöiden kanssa huomattava merkitys ihmisen hyvinvointiin. Usein hyvän ympäristön tunnusmerkkeinä pidetäänkin toimivaa, turvallisuuden tunnetta luovaa ja esteettistä nautintoa tuottavaa ympäristöä. [3]

Tilan erottaa usein paikasta sen fyysinen rajautuneisuus. Vaikka tila ei välttämättä tuota ihmiselle erityisempiä tunteita, käytetään tilan kokemiseen silti kaikkia perusaisteja. [3] Eläimeltä voidaan vain olettaa samoja asioita, sillä se ei puhu sanoilla. Eläinlajin huomioon ottaminen onkin yksi tärkeimmistä seikoista eläinsuojaa suunniteltaessa [4].

Hevosen kohdalla turvallinen ja käytännöllinen tila muodostuu selkeistä linjoista, jolloin esimerkiksi tilan yleisilme on huoliteltu ja siisti, materiaalivalinnat kestäviä ja tilat oikeilla mitoilla suunniteltu. Laki antaa mitoitukselle minimivaatimukset, mutta lopullisista suunnittelullisista ratkaisuksista on aina vastuussa itse suunnittelija. Eläinsuojan korkeus on vähintään 2,2 metriä, josta voidaan vähentää tietty prosentuaalinen osuus ja talotekniikkaan kuuluvat osat. Karsinan pinta-ala määräytyy säkäkorkeuden mukaan ja on minimissään 4–9 neliömetriä. Ihmisille tarkoitetun huoneen vähimmäispinta-ala tulee olla 7 neliömetriä ja työtilan korkeus vähintään 2,5 metriä. [1] [2] [5] Minimimitoituksiin kannattaakin suhtautua suurpiirteisesti ja lähestyä suunniteltavaa kohdetta aina käyttäjäkunta edellä. Kulkureitit suunnitellaan esteettömiksi ja helposti kuljettaviksi [2] [6].

Pohjapiirustuksesta väripsykologisiin ja kulkuviivoihin

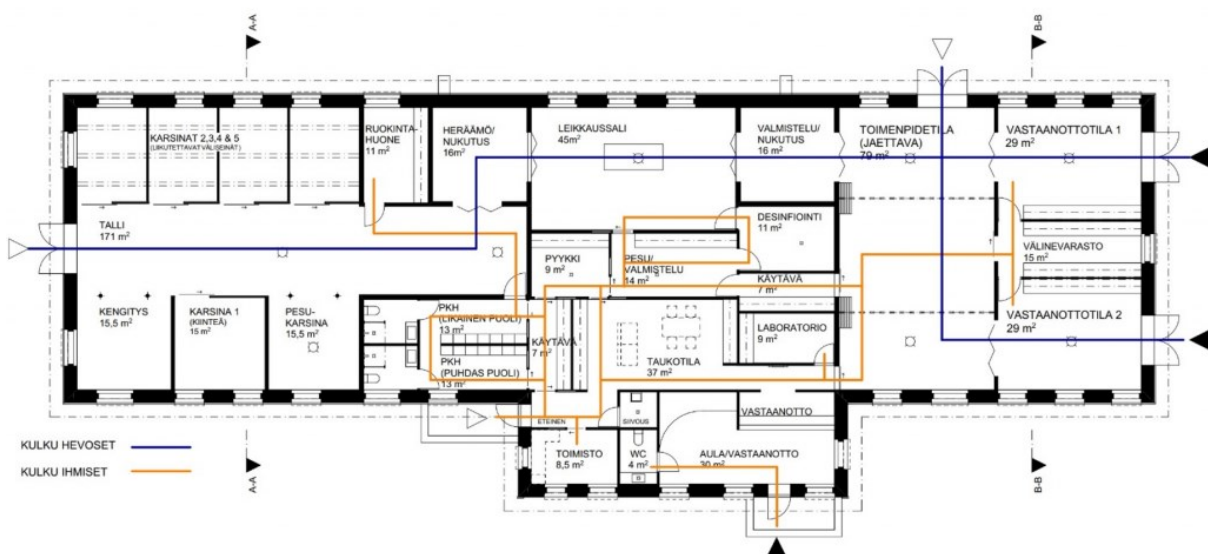
Pohjapiirustuksen (kuva 1) vastaanottotiloissa kulku sisään ja ulos mahdollistetaan samaa ovea käyttäen. Ratkaisulla pienennetään risteävän liikenteen mahdollisuutta rakennuksen sisällä, jolloin myös tapaturmien riski pienenee. Järjestely on hevosta ajatellen edullinen. Asiointi klinikalla voidaan toteuttaa ilman toisen hevosen kohtaamista. Yksi isompi tila vähentää häiriötekijöitä, eikä niin kutsuttuja kuolleita kulmia pääse syntymään.

[illegible]

KUVA 2. Värivöyhykkeillä kuvataan tilojen jakautuneisuutta ja hierarkiaa pohjapiirustuksessa (kuva: Henna-Maria Riikola, 2023). Kuva avautuu isommaksi klikkaamalla.

Toimivaa suunnittelullista lopputulosta voidaan havainnollistaa myös kulkuviivojen (kuva 3) avulla. Sujuva kulku tilasta toiseen tekee rakennuksen käyttämisestä mielekästä ja joustavaa. Esimerkiksi pukuhuonetiloissa kulku tallin puolelta on tehty kaksijakoiseksi käyttämällä teollisuuspukuhuoneen kaavaa. Pukuhuoneissa on erikseen likainen ja puhdas puoli, jolloin ehkäistään bakteerien kulkeutumista ja lisätään hygieniää. Lisäksi suurimmassa osassa henkilökunnan tiloja kulku on tehty tarkoituksella ympyrämäiseksi helpottamaan nopeaa siirtymistä ja ehkäisemään ahtauden tuntua. Hevosten kulkuun tiloissa on kiinnitetty huomiota vastakkaisesta, pakoeläimelle tärkeästä näkökulmasta. Kuolleet kulmat on minimoitu suorilla linjoilla.

KUVA 3. Pohjapiirustus kulkuviivoilla, jossa oranssi väri kuvaa ihmistä ja sininen väri hevosta (kuva: Henna-Maria Riikola, 2023). Kuva avautuu isommaksi klikkaamalla.

Suunnittelussa hevosklinikan pohjaratkaisussa yhdistettiin laajasti aihetta koskevaa lainsäädäntöä hyvän arkkitehtuurin piirteisiin ja alalla työskentelevien ammattilaisten näkökulmiin. Varsinkin hevosalalla työskentelevien ammattilaisten mielipiteet olivat yhteneväiset tilojen laajuudesta ja pohjaratkaisun yksinkertaisuudesta. Ihmisen tilan ja paikan kokemuksellisuus ja hevosen lajiluonne pakoeläimenä ovat siis merkittäviä esimerkkitekijöitä sille, miksi tilasuunnittelua tulee toteuttaa aina tapauskohtaisesti.

Henna-Maria Riikola

Valmistunut rakennusarkkitehdiksi Oulun ammattikorkeakoulusta

Kai Tolonen

lehtori

Tekniikka

Oulun ammattikorkeakoulu

Artikkeli perustuu opinnäytetyöhön:

Riikola, H-M. (2023). *Hevosklinikkakokonaisuuden suunnittelu. Kaunis, käytännöllinen ja toimiva kokonaisuus* [AMK-opinnäytetyö, Oulun ammattikorkeakoulu, Rakennusarkkitehdin tutkinto-ohjelma]. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2023052614764>

Lähteet

[1] Maankäyttö- ja rakennuslaki (Alueidenkäyttölaki) 5.2.1999/132.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

[2] Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 10.6.2010/588.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100588>

[3] Korpelainen, H., Kaukonen, H., & Räsänen, J. (2004). *Arkkitehtuurin ABC. Löytöretki rakennettuun ympäristöön*. Art-Print Oy.

[4] Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960396#L1>

[5] Ympäristöministeriön asetus asuin-, majoitus- ja työtiloista 1008/2017.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20171008>

[6] Ympäristöministeriön asetus rakennuksen käyttöturvallisuudesta 1007/2017.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20171007>